

Kohta 1: Kestävän kehityksen ohjelmat

Koulujen ja päiväkotien kestävää toimintakulttuuria tukevia järjestelmiä on kehitetty mm. Vihreä lippu -ohjelman ja Kestävän kehityksen sertifiointin kautta. Ohjelmat ovat työvälineitä tavoitteelliseen kestävän kehityksen kasvatukseen ja ympäristökuormituksen vähentämiseen. Esimerkiksi **Vihreä lippu -ohjelmassa** on maanlaajuisesti mukana 300 koulua, oppilaitosta ja päiväkotia. Vihreä lippu on kansainvälinen kasvatusalan ympäristömerkintä, jonka periaatteita ovat lasten ja nuorten osallisuus, ympäristökuormituksen vähentäminen, jatkuva parantaminen, yhteistyö sekä kestävän kehityksen kasvatusta osana jokapäiväistä arkea.

Ohjelmat auttavat kouluja ja päiväkoteja opetussuunnitelmien ja valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman kestävän kehityksen kasvatukseen tavoitteiden saavuttamisessa. Lisäksi kunnalla on mahdollisuus saada merkittäviä säästöjä kasvatus- ja koulutusyksiköissä tehtävien kestävää arkea edistävien toimenpiteiden myötä. Tutkimuksen mukaan esimerkiksi kolmensadan oppilaan koulussa syntyy Vihreä lippu -ohjelmaan osallistujalle säästöä pelkästään sähkön osalta 800€ - 2500€ vuodessa [1]. Lisäksi saadaan säästöjä esimerkiksi veden kulutuksen pienentymisen, jätteiden vähentämisen ja kestävien hankintojen kautta.

Kestävä kunta ohjaa kouluja ja päiväkoteja käyttämään näitä toimintakulttuurin kehittämistä ja opetussuunnitelmien tavoitteiden saavuttamista helpottavia järjestelmiä ja maksaa ohjelmien osallistumis- tai sertifiointimaksut. Paikallinen opetussuunnitelma sisältää konkreettisen ohjeistuksen kestävän kehityksen kasvatukseen toteuttamiseen kestävän kehityksen ohjelmien tuella. Opettajille on resursoitu työaikaa kestävän kehityksen työhön.

Lisätietoja: www.vihreälippu.fi ja www.koulujaymparisto.fi

Kohta 2: Luonto- ja ympäristökoulutoiminta

Luonto- ja ympäristökoulut tukevat opettajia ja kasvattajia luonto- ja ympäristökasvatukseen toteutuksessa. Ne tarjoavat kouluille ja päiväkotiryhmille palveluja, joiden tavoitteena on edistää ekologisesti kestävää tulevaisuutta. Lisäksi toimintaan voi kuulua koulutuksia kasvattajille sekä tukea koulujen kestävän kehityksen työhön.

Kestävässä kunnassa jokaisella oppilaalla on mahdollisuus peruskoulun aikana osallistua luonto- tai ympäristökoulun ohjelmaan vähintään kolmesti ja varhaiskasvatuskäisenä vähintään kerran. Opettajat ja varhaiskasvattajat tavoittavat luontokoulusta ympäristökasvattajan, joka tarvittaessa tukee ja ohjaa ympäristökasvatukseen toteuttamisessa koulussa tai päiväkodissa. Kunta varmistaa, että luonto- ja ympäristökoulutoiminnalla on riittävät resurssit.

Luonto- ja ympäristökoulujen toimintaa koordinoi valtakunnallisesti LYKE-verkosto. Lisätietoja luontokoulutoiminnasta www.luontokoulut.fi

Kohta 3: Opettajien ja varhaiskasvattajien täydennyskoulutus

Uudet opetussuunnitelmien perusteet esiopetuksesta lukioasteelle sekä valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman luonnos rakentuvat vahvasti kestävän elämäntavan välttämättömyydelle. Kestävän kehityksen kasvatusta on läpileikkaavasti mukana opetuksen ja varhaiskasvatukseen tavoitteissa ja sisällöissä.

Opettajilla ja varhaiskasvattajilla tulee olla riittävät valmiudet toteuttaa tavoitteiden mukaista opetusta ja kasvatusta. Kestävässä kunnassa taataan pääsy tarvittavaan täydennyskoulutukseen. Lisäksi tuetaan ja kannustetaan kouluja ja päiväkoteja tekemään yhteistyötä yhteiskunnan eri

toimijoiden kanssa. Muun muassa monet järjestöt tarjoavat tukea koulujen kestävän kehityksen työhön (esimerkiksi koululähettilästoiminta, täydennyskoulutukset, iltapäivätoiminta).

Kohta 4: Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus

Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus on konkreettinen työkalu YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden (Agenda2030) toteuttamiseen. Konkreettisilla toimenpidesitoumuksilla luodaan uusia, kestävä kehitystä arjessa edistäviä käytäntöjä. Tavoitteellinen ja mitattava toimenpidesitoumus auttaa kuntaa oman toiminnan kehittämässä. Toimenpidesitoumus sisältää tavoitteet, mittarit ja aikataulun, jotka sitoumuksen laatija asettaa itse.

Kestävä kunta antaa oman toimenpidesitoumuksensa, joka edistää konkreettisesti kestävä elämäntapaa ja toimii työvälineenä kunnan kestävän kehityksen työssä. Sitoumus voi olla esimerkiksi sellainen, että kunta sitoutuu maksamaan koulujen ja päiväkotien Vihreä Lippu –maksut. Kunta myös kannustaa ja haastaa muita kuntatoimijoita antamaan omat sitoumuksensa.

Lisätietoja <https://sitoumus2050.fi/>

Kohta 5: Ekotukitoiminta työyhteisöissä

Ekotukitoiminta on toimintamalli ympäristöasioiden huomioimiseksi työpaikoilla. Ekotukitoiminnassa mukana olevat kunnat ovat sitoutuneet ympäristövastuullisuuden edistämiseen sekä nimeämään ja kouluttamaan ekotukihenkilöitä työyhteisöihinsä. Ekotukitoiminnan avulla ympäristöasiat tulevat osaksi työpaikan arkea ja kaupungin tuottamat palvelut kehittyvät ympäristövastuullisemmiksi. Jokaiseen työyhteisöön nimetään ja koulutetaan ekotukihenkilö, joka opastaa ja kannustaa muita ympäristötyöhön.

Kestävässä kunnassa on ekotukihenkilö jokaisessa kunnan työyhteisössä. Työpaikoilla on kestävä arjen toimintakulttuuri ja kunta saavuttaa myös taloudellisia säästöjä esimerkiksi pienentyneen energiankulutuksen ja jätemaksujen muodossa. Kunta kannustaa myös muita organisaatioita ottamaan toimintamallin käyttöönsä.

Ekotukitoimintaa koordinoi ja kehittää Helsingin kaupungin ympäristökeskus www.ekotuki.fi

Kohta 6: Kestävät hankinnat

Julkisen sektorin hankinnat ovat vuosittain noin 35 miljardia euroa eli noin 20 prosenttia bruttokansantuotteesta. Kuntien tekemillä hankinnoilla on siis merkittävä vaikuttavuus.

Tuoreen selvityksen [2] mukaan vain alle puolella kunnista on yleisiä vastuullisuuteen liittyviä ohjeita, jotka on kirjattu hankintaohjeistukseen. Asukkaat puolestaan odottavat kunnilta vastuullisuutta ja uskovat hankintojen merkitykseen. Neljä viidestä asukkaasta on sitä mieltä, että kuntien tulee huomioida ja minimoida ihmisoikeus- ja ympäristöriskit hankinnoissaan.

Kestävä kunta sitoutuu tekemään hankinnat yrityksiltä, joilla on vuosittain päivitettävä ja työntekijät osallistava ympäristöohjelma. Kunnan hankintaohjeistukseen on kirjattu kestävyteen ja vastuullisuuteen liittyvät ohjeet. Kunta kouluttaa hankinnoista vastaavia kestävien ja vastuullisten hankintojen osuuden lisäämiseksi.

LÄHTEET

[1] Purhonen, Anna-Kaisa: Opinnäytetyö, Hämeen ammattikorkeakoulu, 2013.

[2] <http://www.reilukauppa.fi/medialle/uutiset/uutinen/article/vastuullisuusmerkit-haastavat-kunnat-lisaaemaean-kestaeviaehankintoja/>